

ERDMANN, Kurt

(1901-1964)

**Türk ve İslâm sanatları üzerine
yaptığı çalışmalarla tanınan
Alman sanat tarihçisi.**

Hamburg'da doğdu. Yüksek öğrenimi- ni önce Hamburg ve Tübingen üniversi- telerinde Germanistik (Alman dili ve ede- biyatı), daha sonra Marburg ve yine Ham- burg üniversitelerinde sanat tarihi oku- yarak yaptı; özellikle Hamburg'da ünlü sanat tarihçisi E. Panofski'nin öğrencisi oldu. Almanya'nın 1920-1924 yılları ara- sında geçirdiği iktisadî kriz yüzünden tahsiline ara vermek zorunda kaldı ve geçimini sağlamak için eski eser ticare- ti yaptı. Bu onun sanat eserlerini yakın- dan tanımasına ve maddî değerlerini ölç- mesine yardımcı oldu. "Bir sanat biçimi olarak kemer" konusunda yazdığı tezle 1927'de doktorasını verdi ("Der Bogen eine Studie zur Geschichte der Archi- tektur", *Jahrbuch für Kunstwissenschaft*, XXII [1929], s. 100-144 ve 37 resim).

Erdmann meslek hayatına Berlin Dev- let Müzeleri'nin İslâm Sanatları Bölü- mü'nde başladı. O yıllarda bu bölümün başkanı, İran ve Anadolu Selçuklu sanat- ları başta olmak üzere genel İslâm sa- natları hakkında araştırma ve yayınları ile tanınan F. Sarre idi. 1933'te bölümün başkanlığına İslâm sanatı uzmanlarından E. Kühnel geçince Erdmann onun da asistanı oldu. İlk gençlik yıllarında mü- ze kadrosuna giren Erdmann, daha son- ra inceleme ve araştırmalar yapmak üze- re çeşitli ülkelere gitti. Bu arada bir sü- re Kahire ve İstanbul'da kaldı. Kahire'- de bulunduğu esnada 1938 kışından iti- bare Câmîatü'l-Fuâdî'l-evvel'de misafir öğretim üyesi olarak dersler verdi. O sı- ralarda özellikle halı sanatına ilgi duy- duğundan müzelerdeki halıları inceledi ve "Kahire halıları" denilen bir grup halı

üzerinde araştırmalar yaptı. II. Dünya Sa- vaşı başladığında Berlin'deki görevinin başına döndü ve 1941'de müzedeki işi- nin yanında buradaki üniversitede İran arkeolojisi öğretim görevlisi oldu. 1944'- te müzenin İslâm Sanatları Bölümü mu- hafızlığına getirildi ve aynı yıl ünversi- teye profesör olarak tayini teklif edildi. Ancak bu sırada askere alındı ve muh- temelen o günlerde birçok Alman vatan- daşı gibi o da sivil savunma hizmetinde çalıştırıldı.

Savaşın bitmesinden kısa bir süre son- ra Hamburg Üniversitesi'nde görev alan Erdmann 1948'de buraya profesör oldu; bir yıl sonra da Bonn Üniversitesi'nde mi- safir öğretim üyesi sıfatıyla ders verdi. 1951'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi tarafından E. Diez'den boş- alan Türk ve İslâm sanatı öğretim üyeli- ğine davet edildi ve bu davet R. Etting- hausen'in ifadesiyle onun için meslek hayatında önemli bir dönüm noktası ol- du. Erdmann İstanbul Üniversitesi'nde 1951'den 1958'e kadar ders verdi ve aynı zamanda üniversite profesörü olmanın kendisine sağladığı imkânlardan âzami derecede faydalandı. Bir taraftan yurt içinde devamlı inceleme gezileri yaparak ilmi malzeme toplarken fırsat düşüğün- de yurt dışında da bu inceleme ve ara- ştırmalarını sürdürdü. Bu arada her im- kândan istifade etmek suretiyle Türkiye'- den eski eser toplayıp bunları dönüşün- de memleketine götürerek satmış, bir kısmını da müzelere bağışlamıştır. 1956'- da Amerika Birleşik Devletleri'ne gide- rek üç ay boyunca müzelerdeki eserleri inceledi. 1960'ta da New York ve Wash- ington'da düzenlenen Milletlerarası İran Sanatı Konferansı'na katıldı ve burada kendisine İran Devleti tarafından bir ni- şan verildi.

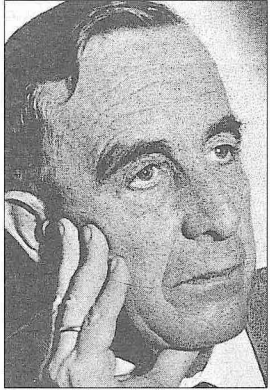
Erdmann Türkiye'den ayrıldıktan sonra 1958 yılı Ekiminde Alman Devlet Müze- leri'nin İslâm Sanatları Bölümü'ne müdür olarak tayin edildi. Bu arada Hamburg Üniversitesi'ndeki öğretim üyeliğine de devam etti. 30 Eylül 1964'te akciğer kan- serinden öldü.

1958'den ölümüne kadar geçen süre içinde Erdmann, Berlin Devlet Müzeleri İslâm Sanatları Bölümü'nün yeniden dü- zenlenmesi ve zenginleştirilmesine bü- yük çaba harcadı. 1904 yılında Wilhelm von Bode ile Friedrich Sarre'nin, sonra da uzun yıllar Kühnel'in idare ettiği bu bölüm II. Dünya Savaşı'nda fazla zarar görmemiş ve Almanya teslim olup ikiye ayrıldığında büyük bir kısmı Berlin'in Batı

kesimindeki Dahlem'de kalarak yeniden düzenlenmişti. Erdmann bu idarî çalış- ması yanında bilhassa Türkiye'den topladığı ilmi malzemenin yardımıyla çeşitli eserler yayımladı. Eşi Hanna Erdmann tarafından çekilen fotoğraflardan olu- şan ve notları büyük bir intizamla yazıl- mış olan foto arşivi zaman zaman eşli eliyle değerlendirilmektedir.

Erdmann Türkiye'de sekiz yıl kalmış olmasına rağmen Türkler'i pek sevmemiş ve Türkçe öğrenmeye de heves etmemiştir. Onun burayı, sadece kendisi- ne araştırma imkânları ve çeşitli kolay- lıklar sağlayan bir ülke olarak gördüğü belli oluyordu. Edebiyat Fakültesi'nde öğ- rencileriyle fazla ilgilenmediği gibi uzun yaz tatillerinde başlıca meşguliyetini yal- nız ilmi malzeme toplamak teşkil ediyor- du. Ancak bu olumsuz yanlarına rağmen Erdmann'ın çok sayıdaki yayınları ile İslâm sanatının yanında Türk sanatının da tanınmasında büyük hizmeti olduğu inkâr edilemez.

Eserleri. Erdmann'ın 1928'de başlayan yazı hayatı büyük bir kısmı Türk ve İslâm sanatları hakkında olmak üzere 360'ı aşkın kitap ve makale ile ölümüne kadar sürmüştür. Erdmann uzmanlık sahasın- da yeni görüşleri olan bir araştırmacı idi ve bunları ilmi çalışmalar halinde derhal tanıtıma özen gösteriyordu. İlk yayını- nı 1928'de Flaman sanatıyla ilgili bir ko- nuda yaptı ve bundan sonra da Alman sanat tarihi dergilerinde Batı Avrupa sa- natları üzerine kaleme aldığı bazı yazı- ları çıktı. Bu arada İran'ın eski medeni- yetlerine, özellikle Sâsânîler'e ilgi duyuyor ve bu sanat çevresi hakkında da ya- yınlar yapıyordu. Berlin Müzesi'nde ya- nında çalıştığı Sarre onu İslâm âleminin halı sanatıyla ilgilenmeye yöneltmişti. Aynı yıl F. Sarre ile H. Trenkwald'ın ya- yımladıkları eski Doğu halılarına dair *Altorientalische Teppiche* (Leipzig 1928) adlı kitap için bir bibliyografya hazırla- mak suretiyle İslâm sanatına ilk adımı- nı atmış oldu; bunun arkasından da der- gilerde halılar hakkında küçük makale- leri çıkmaya başladı. Erdmann meslek hayatının daha başında, Batı Avrupa res- samlarının XIV ve XV. yüzyıllarda yaptıkları tablolarla aksesuar olarak bazı İslâm halılarının da yer aldığına dikkat ederek bunları tesbite çalışmıştı. Böyle- ce Avrupa'nın Rönesans çağında Doğu halılarının dinî veya resmî mekânların değerli mefruşatı arasında yer aldığı gö- rülüyordu. Bu konudaki ilk araştırma- sı 1929'da basıldı ("Orientalische Tier-

Kurt Erdmann

teppiche auf Bildern des XIV. und XV. Jahrhunderts", *Jahrbuch der preussischen Kunstsammlungen*, L [Berlin 1929], s. 261-298, 44 resim). Sonraları aynı konuya tekrar dönmüş ("Neue orientalische Teppiche auf Bildern des XIV. und XV. Jahrhunderts", *a.e.*, LXIII [1941], s. 121-126) ve birçok küçük makale yayımladıktan sonra konuyu başlı başına bir kitap halinde takdim etmiştir (*Europa und der Orientteppich*, Mainz 1962). Gerçekte Osmanlı dönemi işi olan ve "Şam halıları" denilen bazı halılara dair araştırmasının ("Some Observations on the So-called Damascus Rugs", *Art in America*, XIX [1930], s. 3-22) arkasından Şefik Paşa'nın koleksiyonundaki halıların açık artırma katalogunu (*Sammlung orientalischer Teppiche aus dem Besitzt Exz. Sche-fik Pascha Stamboul*, Berlin 1931, s. 151-245), Kahire'deki Türk halılarına dair araştırmalarını ("Kairener Teppiche I-Europäische und islamische Quellen des 15. bis 18. Jahrhunderts", *Ars Islamica*, V [1938], s. 179-206; "Kairener Teppiche, II-Mamluken und Osmanen Teppiche", *a.e.*, VII [1940], s. 55-81; "Weitere Beiträge zur Frage der kairener Teppiche", *Berliner Museen*, yeni dizi, IX [1959], s. 12-22) yayımladı ve bunların da Osmanlı dönemi Türk eserleri olduğunu ispatladı. Bu arada halı sanatıyla ilgili genel mahiyette kitapları da basıldı: *Orientalische Teppiche aus Vier Jahrhunderten* (Hamburg 1950; Felemenkçe'si, Gravenhage 1951); *Der orientalische Knüftteppich, Versuch einer Darstellung seiner Geschichte* (Tübingen 1955, 1960, 1965; İngilizce'si, New York 1960; London 1960, 1962). Erdmann'ın en eski Türk halılarına dair bir kitabı da Almanca ve Türkçe olarak İstanbul'da basılmıştır: *Der türkische Teppich des 15. Jahrhunderts - 15. Asır Türk Halısı* (1957). Büyük bir halı sanatı tarihi olan *Siebenhundert Jahre Orientteppich, zu seiner Geschichte und Erforschung* (Herford 1966; İngilizce'si, *Oriental Rugs and Carpets*, London 1970) adlı eseriyle Hannover'de Kestner Müzesi'ndeki Doğu halılarına dair kitabı *Orientteppiche 16-19. Jahrhundert* (Hannover 1966) ölümünden sonra eşi tarafından düzenlenerek yayımlanmıştır. Erdmann, halı konusunda sayısı yüzü geçen yayınları ile bu sanatın en eski ve en güzel örneklerini Anadolu Türkleri'nin vermiş olduğunu ortaya koymuştur.

Erdmann'ın İran ve özellikle Sâsânî sanatlarına dair pek çok sayıdaki yayının-

dan Sâsânî sanatı hakkındaki genel kitabı anılabilir (*Die Kunst Irans zur Zeit der Sassaniden*, Berlin 1943; ilâveli yeni baskısı, Mainz 1969). Bu kitap Sâsânî sanatını bütün dalları ile toplu biçimde okuyucuya sunan ilk eser olarak tanınmaktadır. İslâm sanatlarının bazı hususlarda Sâsânî sanatından etkilendiği göz önünde tutulursa Erdmann'ın bu kitabının önemi daha iyi anlaşılır. Çok değişik konudaki bir araştırması ise Arap yazısının Batı Avrupa sanatında bezeme motifi olarak kullanılışı üzerinedir. Erdmann bu ilgi çekici konuya Avrupa ressamlarının tablolarında görülen Doğu, özellikle de Türk halılarından dolayı yaklaşmıştı ("Arabische Schrifteichen als Ornamente in der abendlandischen Kunst des Mittelalters", *Akademie der Wissenschaften und Literatur, Abhandlungen der Geistesund Sozialwissenschaft*, 1953 yılılığı [Mainz], s. 465-513). Herbert Duda, Anadolu Selçuklu tarihine dair başta gelen kaynaklardan olan İbn Bîbî'nin *el-Evâmirü'l-âla*'ı'ı adlı Farsça eserinin kendi devrinde yapılan muhtasarının Almanca tercümesini yayımladıktan sonra Erdmann da bu çeviriyi tarayarak içindeki Selçuklu sanatına yarayacak bilgileri derlemiştir (*İbn Bîbî als kunsthistorische Quelle*, İstanbul 1962). Edebiyat Fakültesi'ndeki öğretim üyeliği sırasında Erdmann, Anadolu gezilerinde tuttuğu notları yayımlarken ("Beobachtungen auf einer Reise in Zentralanatolien im Juli 1953", *Archäologischer Anzeiger*, LXIX [Berlin 1954], sütun 160-208; "Notizen zum inneranatolischen Karavansaray", *Kunst des Orients*, II [1955], s. 5-29; "Weitere Nachträge zu den Beobachtungen auf einer Reise in Zentralanatolien", *Archäologischer Anzeiger*, LXXI [1957], sütun 361-372) bir taraftan da Türk mimarisi ve diğer sanat dallarına dair makaleler yazdı ("Zum Vierbogenbau von Keykubadiye", *Ankara Üniversitesi İslâm Sanatı Enstitüsü Yıllık Araştırmalar Dergisi*, II [1958], s. 93-106; "Zur türkischen Baukunst seldschukischer und osmanischer Zeit", *İstanbul Mitteilungen*, VIII [1958], s. 1-39; "Saraybauten des dreizehnten und vierzehnten Jahrhunderts in Anatolien", *Ars Orientalis*, III [1959], s. 77-94; "Ka'bah Fliesen", *a.e.*, s. 193-197; "Der Kargı Han bei Alanya", *Kunst des Orients*, III [1959], s. 5-13; "Die Fliesen am Sünnet Odası des Topkapı Saray in Istanbul", *Aus der Welt der islamischen Kunst-Festschrift für Ernst Kühnel*, 1959, s. 144-153; "Die Sonderstellung der anatolischen

Moschee des 12. Jahrhunderts", *I. Türk Sanatları Kongresi: Ankara 1959-Bildiriler*, Ankara 1961, s. 94-101; "Neue Arbeiten zur türkischen Keramik", *Ars Orientalis*, V [1963], s. 191-219; "Vorosmanische Medresen und Imarets von Medresentyp in Anatolien", *Studies in Islamic art and Architecture in Honor of Professor K. A. C. Creswell*, Kahire 1965, s. 49-62).

Bu makalelerden başka Erdmann, Türk müzelerindeki halılara dair bazı kısa yazılar kaleme almasının dışında XIII. yüzyıl Anadolu kervansarayları hakkında da bir kitap yazdı (*Das anatolische Karavansaray des 13. Jahrhunderts*, I, Berlin 1961). İstanbul Alman Arkeoloji Enstitüsü tarafından yayımlanan bu eserde Anadolu'da tesbit edilebilen bütün kervansarayların yerleri, tarihleri, mimarileri, bugünkü durumları ve kitâbeleri plan ve fotoğraflarla birlikte açıklanmış, ayrıca bibliyografyaları ile buraları ziyaret eden eski seyyahlar hakkında bilgi verilerek bütün bunlar sistematik bir katalog içinde toplanmıştır. Bu önemli eserin I. cildinin müstakil kitaplar halinde basılan 217 sayfalık ilk kısmında bu bilgiler verilirken ikinci kısmında 59 plan ile 358 fotoğraf yer almıştır. Kitabın II. cildini teşkil eden yapıları değerlendirme bölümü Erdmann'ın ölümünden çok sonra eşi tarafından tamamlanarak yayımlandı (Berlin 1976). Bunların dışında diğer İslâm sanatlarından maden, cam, kristal, ahşap vb. işçiliği üzerine pek çok makalesi, II. Dünya Savaşı sırasında Berlin Müzesi'nin İslâmî sanat eserleri bakımından uğradığı kayıplara, İstanbul'daki Türk ve İslâm Eserleri Müzesi'ndeki eserlere dair çeşitli yazıları ve Batı'nın çeşitli ilmî dergilerinde kendi uzmanlık sahasına giren yeni yayınlara dair tanıtma, tahlil ve tenkit yazıları da neşredilmiştir ki bu sonuçlardan bazıları başlı başına birer araştırma makalesi ölçüsündedir.

İngiliz sanat dergisi *Apollo*, Erdmann'ın ölümünden az önce onun Berlin Devlet Müzeleri'nin zenginleşmesi hususunda gösterdiği çabaya temas eden özel bir sayı çıkarmış, ayrıca ölümünden sonra, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nin Türk ve İslâm Sanatı Kürsüsü tarafından bir hâtıra kitabı yayımlanmıştır (*Forschungen zur Kunst Asiens-In Memoriam Kurt Erdmann*, İstanbul 1970). Bu eserin içindeki yirmi dört makalenin ikisi hariç hepsi yabancı ilim adamlarına ait olup Erdmann'ın ilgilendiği konular üzerine yazılmıştır.

BİBLİYOGRAFYA:

H. Erdmann, "Verzeichnis der Schriften von Kurt Erdmann", *Forschungen zur Kunst Asiens-In Memoriam Kurt Erdmann*, İstanbul 1970, s. 305-321; R. Ettinghausen, "Kurt Erdmann (1901-1964)", *Isl.*, XLI (1965), s. 253-260.

SEMAYİ EYİCE

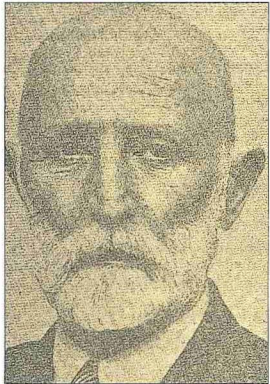
ERDOĞAN, Abdülkadir

(1877-1944)

**Türk ve İslâm Eserleri
Müzesi'nin ilk müdürlerinden,
kültür tarihçisi.**

Konya'da doğdu. Babası Ali Efendi'dir. Soyadı kanunu çıkıncaya kadar dedesi Hamdi Efendi'nin adını kullandığından Hamdizâde olarak tanınmıştır. Kanun çıkınca önceki bazı yazılarında kullandığı Erdoğan adını soyadı olarak aldı.

Abdülkadir Erdoğan iyi bir medrese tahsili gördükten sonra Dârülmuallimin'de okudu ve buradan 1895'te mezun oldu. Ayrıca yetişmesinde, o yıllarda Konya'da sürgünde bulunan Ebüzziyâ Mehmed Tevfik'in evinde yapılan toplantıların önemli rolü olduğu belirtilmektedir. İlk görevine 1909'da Konya İdâdisi'nde Türkçe muallimliğiyle başladı. Daha sonra Konya Sultânisi'nde, Konya Dârülhilâfe Medresesi'nde Farsça, İslâm tarihi, Konya Kız Muallim Mektebi'nde din ve edebiyat dersi öğretmenliği yaptı. 1932 yılında İstanbul'da Süleymaniye Külliyesi imaretinde kurulmuş olan Türk ve İslâm Eserleri Müzesi'ne İbnülemin Mahmud Kemal'in yardımcısı olarak tayin edildi. 1935'te İbnülemin'in emekliye ayrılması üzerine aynı müzede müdür vekili, 1937'de müdür oldu. 1943'te yaş haddinden emekliye ayrıldı. 1 Aralık 1944'te vefat etti. Gençliğinde İttihat ve Terakkî Cemiyeti'nin Konya merkez idare heyeti üyesi olmuş, öğretmenliği yıllarında da Konya'da il idare meclisinde üye sıfatıyla

Abdülkadir
Erdoğan

la çalışmıştır. Müze müdürlüğü sırasında, burada mevcut olup aralarında bilinen en eski tercümenin de yer aldığı dokuz Kur'an tercümesini "Kur'an Tercemelerinin Dil Bakımından Değerleri" adlı makalesiyle ilim âlemine tanıtmıştır (VD, I (1938), s. 47-51, ayrıca 13 lev.).

Eserleri. Abdülkadir Erdoğan'ın basılmış iki kitabı vardır: Üstünde adı olmamakla beraber onun tarafından hazırlandığı bilinen *Türk ve İslâm Eserleri Müzesi Kataloğu* ile (İstanbul 1939) *Fatih Devrinde İstanbul'da Bir Türk Mütefekkeri, Şeyh Vefa Hayatı ve Eserleri* (İstanbul 1941). *Vakıflar Dergisi*'nde çıkan "Silivrikapı'da Hadım İbrahim Paşa Camii" (I [1938], s. 29-33) ve "Kanûnî Süleyman Devri Vezirlerinden Pertev Paşa'nın Hayatı ve Eserleri" (II [1942], s. 233-240) adlı makaleleriyle *Türk Tarih, Arkeologya ve Etnografya Dergisi*'nde yayımlanan "Üsküdar Suyolu Haritası" (IV [1940], s. 139-143) adlı makalesinden başka Konya Halkevi tarafından çıkarılan *Konya* dergisinde "Mahmudu Hayrânî'nin, Kardaşı Ahmed'in Torunu Seyyid Ali'nin Sandukaları" (I [1936], s. 40-42); "Necmüddin Ahmed'in Sandukası" (2 [1936], s. 105-108); "Seyyid Ali'nin Sandukası" (3 [1936], s. 177-179); "Kitâbelelerin Değeri ve Konya" (4 [1936], s. 221-225); "Ebubekir Efendi Coğrafyası" (5 [1936], s. 304-307); "Konya ile İlgili En Eski Bir Selçuklu Vakfiyesi" (6 [1937], s. 370-375); "Meram Bağları" (7 [1937], s. 424-428); "Kanûnî Süleyman'ın Vakfiyesi ve Kazas-ker Hâmid Efendi" (8 [1937], s. 502-507); "Konya'da Düşünler" (10 [1937], s. 617-626); "Sürûri" (11 [1937], s. 650-658); "Silivri ve Konya" (12 [1937], s. 740-749); "Konya'da Eski Tekyeler" (13 [1937], s. 814-823; 16-17 [1938], s. 971-977); "Silleli Sürûri" (14-15 [1937], s. 849-853; 18-19 [1938], s. 1500; 20-21 [1938], s. 1133-1136; 22-23 [1938], s. 1227-1229); "Konya'da Eski Medreseler ve Medreseliler" (20-21 [1938], s. 1194-1197; 22-23 [1938], s. 1220-1226; 24-25 [1938], s. 1320-1325; 26-27 [1938], s. 1389-1395); "Eski Türk Anadolu Halıları" (28-29 [1939], s. 1475-1480) gibi makaleleri çıkmıştır.

Bunlardan başka, Konya'da yayımlanan *Babalık* gazetesinde 1910-1926 yılları arasında "Konya'da Mevcut Müessesât-ı İslâmiyye", "Konya Medresesi", "Konya Fıkraları", "Konya'ya Ait Atasözleri", "Adana Mektupları" gibi bazı yazıları çıkmıştır. İstanbul'da neşredilen *Zaman* gazetesinde de bazı yazıları yayımlanmıştır (1935).

Osmanlı dönemi mimarlık tarihine dair pek çok yayını bulunan Muzaffer Erdoğan Abdülkadir Erdoğan'ın oğludur.

BİBLİYOGRAFYA:

"Abdülkadir Erdoğan. Türk ve İslâm Eserleri Müzesi Müdürü (1877-1944)", *Türk Tarih, Arkeologya ve Etnografya Dergisi*, sy. 5, Ankara 1949, s. 252-254; R. Ekrem Koçu, "Erdoğan (Abdülkadir)", *Isl.*, IX, 5146-5148; "Erdoğan, Abdülkadir", *TDEA*, III, 61.

SEMAYİ EYİCE

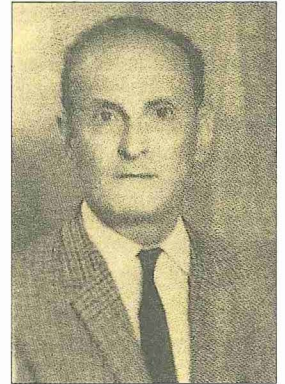
ERDOĞAN, Muzaffer

(1916-1985)

Türk müzecisi ve arşiv uzmanı.

1 Mart 1332'de (14 Mart 1916) Konya'da doğdu. Babası, sonradan İstanbul Türk ve İslâm Eserleri Müzesi müdürü olan Hamdizâde Abdülkadir (Erdoğan) Bey'dir. İlk ve orta öğrenimini Konya'da yaptı. 1939'da Topkapı Sarayı Müzesi'nde çalışmaya başladı; 1943 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nden mezun oldu. 1947'de Başvekâlet Arşiv Umum Müdürlüğü'ne geçip burada tasnif heyetinde eski metinler telhisçisi ve uzman olarak çalıştı. 1967'de uzman kadrosuyla Topkapı Sarayı Müzesi'ne nakledildi ve yine arşivde görevlendirildi. 1968 yılında yeni kurulan İstanbul Hisarlar müdürlüğü'ne tayin edildi. 1972'de emekliye ayrıldı. Emekliliğinde de bir süre Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'nde hizmet verdi. İstanbul'da vefat eden Erdoğan çevresinde vakar ve haysiyet sahibi, dürüst bir kişi ve gerçek bir İstanbul efendisi olarak tanınırdı.

Muzaffer Erdoğan, Başvekâlet Arşivi'nde yetişen ilmi formasyona sahip başlıca şahsiyetlerden biridir. Orijinal arşiv belgelerine dayanarak özellikle Osmanlı mimarlık tarihi, önemli Osmanlı mimarları, esnaf teşekkülleri, loncalar, basın tarihi, mevlevihâneler, vakıflar, Konya

Muzaffer
Erdoğan